

13. Стратегія національної безпеки України. Затв. Указом Президента України від 12.02.2007 року № 105-2007.

14. Шевчук В.О. Міжнародна економіка: теорія і практика / В.О. Шевчук. – Львів: Каменяр, 2003. – 719 с.

15. Яценко Н. Економіка України 1999–2008: втрачене десятиліття / Н. Яценко // Дзеркало тижня. – 2009. – № 51–52. – С. 1, 10–11.

УДК 338.14

Ю.І. Кіржецький

ОСОБЛИВОСТІ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ РІЗНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Аналізуються проблеми неформальної економічної діяльності поліції. Особлива увага приділяється причинам і механізмам функціонування міліцейської корупції. Наводиться порівняльний аналіз походження поліцейської корупції в різних країнах світу. Запропоновано деякі заходи щодо зниження корупції.

Ключові слова: правоохоронні органи, поліція, корупція, неформальна економічна діяльність, хабарництво.

Анализируются проблемы неформальной экономической деятельности полиции. Особое внимание уделяется причинам и механизмам функционирования милицейской коррупции. Приводится сравнительный анализ причин происхождения полицейской коррупции в различных странах мира. Предложены некоторые мероприятия по снижению коррупции.

Ключевые слова: правоохранительные органы, полиция, коррупция, неформальная экономическая деятельность, взяточничество.

The problems of informal economic activity of police are analysed in the article. The special attention is spared reasons and mechanisms of functioning of constabulary corruption. The comparative analysis of situations shows in the selected groups of countries, that reasons of origin of constabulary corruption are not identical. Due to the contrasting example of the developed countries it is succeeded not only to see a difference in scales and variety of forms of constabulary corruption but also offer some measures on its decline.

Key words: police officers, law enforcement authorities, corruption, informal economic activity, bribery.

Постановка проблеми. Економічна безпека суспільства – це такий стан захищеності та узгодженості інтересів громадян, суб’єктів господарювання, суспільства та держави, за якого забезпечується гармонійний розвиток суспільства, ефективне суспільно-соціальне відтворення шляхом мінімізації впливу загроз. Визначальну роль у функціонуванні механізму забезпечення економічної безпеки відіграють правоохоронні органи. Проблемною для суспільства постає ситуація, коли корупція в органах внутрішніх справ – основної ланки у забезпеченні безпеки – виступає загрозою. В 2008 році 2090 міліціонерів було засуджено за скоєння таких злочинів, як зґвалтування, вбивство, нанесення тяжких тілесних ушкоджень та хуліганство. Першочерговим завданням реформування системи МВС є викорінення сформованої корупційної системи: хабарі беруть не окремі міліціонери, а вибудований фінансовий ланцюжок з передачі хабарів наверх. Українське суспільство не задоволене роботою міліції та висловлює значну кількість претензій: від грубості та невічливості при спілкуванні з громадянами, до хабарництва, катування тощо. Щоб здійснити реформу міліцейської системи якісно, слід виявити та диференціювати соціальні причини та механізми, що спричиняють такий обсяг відхилень у роботі вітчизняної міліції. Корисним при цьому буде й вивчення міжнародних досліджень та досвіду, оскільки зазначена проблема не є притаманною лише для України, а тією чи іншою мірою зустрічається у багатьох країнах.

Стан дослідження. У контексті даної проблеми існує значна кількість досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, праці: Р. Андрійко, К. Бачинської, І. Головшинського, О. Ірини, О. Кальман, О. Медведько, С. Пархоменка, В. Римського, О. Рябошапки, А. Романчика та інших.

Метою статті є наукове обґрунтування теоретичних основ механізму функціонування корупційних проявів в органах внутрішніх справ, з’ясування основних причин, що мають безпосередній вплив на рівень корупції в міліції та визначення основних заходів щодо її зменшення.

Виклад основних положень. Не секрет, що працівники органів внутрішніх справ здійснюють значну кількість неформальної економічної діяльності. Таку діяльність можна розділити на два полюси: котра сприймається суспільством як позитивна (наприклад, забезпечення охорони, супровід), так і антисоціальна – кримінальна (наприклад, «кришування» бізнесу, хабарництво за відкриття чи закриття кримінальних справ). Незаперечним фактом є те, що кримінальна (корупційна) складова цієї діяльності є найбільш небезпечною, антисуспільною та потребує особливої уваги.

Щодо тематики економічної діяльності міліції за кордоном проводилися численні емпіричні дослідження. Зокрема вивчення додаткової зайнятості поліції в США виявило значний обсяг офіційних підробітків, у які було залучено від 20 до 90% осіб в основному невисокого рангу [4]. Проте тут йдеться саме про офіційну додаткову зайнятість, яка вже понад 30 років регулюється досить чіткими і жорсткими професійними нормами. Дещо інші результати були одержані вітчизняними дослідниками, які показали значний масштаб і різноманітні форми діяльності працівників міліції – від звичайних фальсифікацій, до «кришування» бізнесу і здійснення інвестиційної діяльності. Причому в такого роду зайнятості залучені не лише «нижні чини», але й співробітники вищих рангів, що мають високі доходи. Немає вичерпного переліку причин і механізмів, що спричиняють і підтримують неофіційну економічну діяльність міліції в країнах, що піддалися соціально-економічній трансформації, її впливу на умови роботи бізнесу. Немає також даних про порівняльну поширеність і особливості її здійснення в різних країнах, оцінки того, яким чином вона вкорінена в них.

Дж. Роебак та Т. Баркер, здійснюючи загальну типологію поліцейської корупції у розвинених країнах, виділяють дев'ять сфер такої корупції [12]:

- корупція влади;
- «відкати»;
- крадіжка по-можливості;
- одержання хабарів;
- захист незаконної діяльності;
- перешкоди кримінальному розслідуванню;
- пряма злочинна діяльність;
- хабарі усередині системи поліції;
- фабрикація доказів.

Розуміння сутності «західної» корупції може бути одержано з робіт, виконаних в межах «підходу з боку моральної цілісності поліції». Цей підхід описує моральну цілісність поліції як системи, що складається з наступних чотирьох компонентів [8]:

- якість офіційних правил;
- якість виявлення, розслідування і дисциплінарних заходів;
- здатність здолати змову мовчання;
- соціальне і політичне довкілля.

Вивчення моральної цілісності поліції базується на дослідженні 11 варіантів корупції: приватне підприємництво працівників поліції, одержання подарунків, хабарів, крадіжки по-можливості, «відкати» від місцевих бізнесменів, особисті пільги і винагороди, неналежне виконан-

ня службових обов'язків, вибіркове інформування про злочини, надмірне застосування сили. Неналеже виконання службових обов'язків охоплює дії, які багато правоохоронців вважають необхідними, щоб запобігти або розкрити злочини. Вони можуть полягати у незаконних затриманнях, арештах, використанні неправдивих свідчень [10].

Масштаби поліцейської корупції у розвинених країнах є низькими, оскільки там ведеться постійна боротьба з багатьма незначними формам такої корупції. До того ж частота і масштаби «великої» корупції тут є істотно меншими, ніж у країнах, що розвиваються, та країнах з економічною і політичною системою, яка трансформується. У свідомості громадян розвинених країн відсутнє сприйняття того, що з допомогою хабарів можна уникнути штрафів за порушення правил дорожнього руху, зупинити кримінальне розслідування або знешкодити конкурентів по бізнесу. Витрати на корупцію не беруться до уваги при веденні бізнесу, а ставлення до неї в суспільстві вкрай негативне. Проте поліцейська корупція у розвинених країнах існує, і спричинена вона низкою чинників. Класичний економічний підхід у цій сфері передбачає, що корупція в посадових осіб зустрічається тим частіше, чим вищою є одержувана ними винагорода і меншою є вірогідність бути покараним. Інакше кажучи, коли вигоди здійснення корумпованої дії перевищують потенційні витрати. Для працівників правоохоронних органів корупційні можливості витікають з особливостей їх ролі, котра передбачає, що саме вони вирішують: застосовувати або не застосовувати закон і як це зробити в тому або іншому випадку. Відтак вони можуть одержувати вигоду з продажу або передачі своїх прав, а тоді закони, які ведуть до спотворення роботи ринку, приводять до зростання потенційних виплат, скерованих на корупцію в органах внутрішніх справ. Такий аналіз дозволяє зрозуміти умови, які сприяють появі корупції. Наприклад, в США найбільший рівень корупції спостерігається в децентралізованих групах дуже великих управлінь. Маленька група з контролю за обігом наркотиків у великому місті, що діє в умовах відносної анонімності та відсутності нагляду в ситуації значних корупційних можливостей, стане «групою ризику», в якій досить вірогідним буде порушення виконання своїх обов'язків [10].

Іншим чинником, який призводить до відхилення поведінки правоохоронців від правових норм, є відомчий тиск, скерований на зростання «продуктивності». Виявляються такі мотиви відхилення від норм, як негативне ставлення правоохоронців до правил, що дають змогу злочинцям уникнути покарання в умовах, коли керівники і громадськість вимагають їх затримання, а також задоволення від професійних досягнень і внутрішньогруповий тиск з боку своїх колег [3].

Часто це відбувається у межах малої групи, що включає людей, пов'язаних груповою порукою. Системні чинники поліцейської корупції у західних країнах відносно слабкі, тому окремі злочини для особистої вигоди зустрічаються частіше, ніж «мережева корупція», що охоплює велику кількість працівників правоохоронних органів [11].

Дещо інакшою є ситуація із корупцією в органах внутрішніх справ, яка спостерігається в країнах, що розвиваються. На відміну від відносно соціально безпечних форм корупції у розвинених країнах, у країнах, що розвиваються, часто зустрічаються набагато серйозніші її форми: викрадання з метою викупу, наймані вбивства, незаконний обіг наркотиків, здріство, рекет і широко поширене хабарництво, що соціально не засуджується [5; 6]. Високі рівні корупції у цих країнах зменшують економічне зростання, прямі іноземні інвестиції і ефективність економіки в цілому.

Масштаби і різноманітність корупції в країнах, що розвиваються, незрівнянно більші, ніж у розвинених. Так, в африканських і латиноамериканських країнах вони особливо великі. У Нігерії поліцію вважають «найкорумпованішою організацією у межах дуже корумпованої держави в цілому». В Аргентині довіра до поліції настільки низька, що в Буенос-Айресі кількість приватних охоронців вища, ніж кількість правоохоронців. У Мексиці через страх і недовіру до поліції потерпілі не повідомляють про близько три чверті всіх злочинів. У Мексиці, Болівії, Гватемалі і Перу останніми роками зафіксовано зростання кількості судів Лінча й інших актів самосуду [6]. Один з гострих епізодів такого роду стався в Мексиці в листопаді 2004 р., коли розлючений натовп із сотень громадян лінчував двох поліцейських, які були імовірно відповідальні за викрадання двох дітей в місцевій школі [5]. У Перу жертви злочину, тобто ті, хто понад усе потребує міліцейської допомоги, найчастіше вимушені давати хабарі, щоб отримати відповідні послуги, але навіть і при цьому їм, як правило, приділяється незначна увага. Наведені випадки демонструють, що поліція у багатьох країнах, що розвиваються, діє в межах укоріненної корупційної культури, а громадяни не можуть покластися на органи правопорядку, щоб забезпечити свою безпеку. Це виникає через те, що хабарництво розглядається як неминуча властивість системи, а не провина певних посадових осіб. Коли перуанська антикорупційна група провела опитування населення, щоб визначити найбільш популярні жаргонні вирази для хабара, менше половини опитаних дали відповіді з негативною конотацією [6].

Основні причини розповсюдження поліцейської корупції у країнах, що розвиваються, дослідники шукають серед економічних і

соціальних чинників, насамперед таких як бідність і несправедливість, а поряд з ними – слабкий розвиток відповідних соціальних інститутів і відсутність демократичного контролю. З точки зору організаційної теорії традиція корупції може бути спричинена низьким рівнем менеджменту, відсутністю суспільного контролю, круговою порукою, статусними проблемами і зрощенням з криміналом. Також було виявлено, що корупція в правоохоронних органах уповільнює соціально-економічний розвиток, і цей вплив посилюється за рахунок вкорінення корупції в правоохоронній культурі, дефектів в організації органів внутрішніх справ і зростанням організованої злочинності. Одним із основних стимулюючих чинників корупції є недостатній рівень заробітної плати правоохоронців.

У той же час рівень корупції правоохоронних органів у країнах, що трансформуються (ТС), істотно відрізняється. Можна виділити три групи таких країн: економічно розвиненіші держави Центральної Європи і Балтії (СЕВ), що є членами Європейського союзу; країни Південно-східної Європи (SEE); колишні радянські республіки, у тому числі Співдружність незалежних держав (СНД).

За показниками поліційної корупції і її сприйняттям у суспільстві, що орієнтовані на західні підходи до запобігання корупції, – країни СЕВ (такі, як Чеська республіка) є найближчими до моделі розвинених країн. Більшість країн SEE (наприклад, Республіка Боснія і Герцеговина, що раніше входила до складу Югославії) стикаються з серйозними труднощами щодо подолання недавніх цивільних конфліктів і страждають від надто високих рівнів корупції поліції. Аналогічною є ситуація у більшості країн СНД, у тому числі і для України, де набагато триваліший спадок комунізму і розпад громадського порядку під час перехідного періоду сприяли масовій і системній міліцейській корупції.

Загальне походження міліцейської корупції у країнах, що трансформуються, пов'язане з роллю міліції в комуністичній системі, де вона була інструментом контролю над населенням і його придушення з боку правлячої комуністичної бюрократії. У країнах, де комуністична спадщина подолана і побудовані сильні демократичні інститути, переважає демократична модель міліції – вона служить суспільству. Модель міліції в «розширеному суспільстві» з відсутністю суспільного контролю над державою, природно, створює можливості для зловживань, хабарництва тощо [7]. Передбачалося, що з крахом комунізму репресивні функції міліції зміняться забезпеченням потреби населення у безпеці, що є нормою в демократичному суспільстві. Проте авторитарні режими, які замінили комуністичну диктатуру в багатьох з

країн, що трансформуються, перешкоджали тому, щоб це сталося, і значною мірою зберегли модель «розмежованого суспільства» (як, наприклад, в центральноазіатських країнах СНД).

Якщо в ТС з авторитарними режимами міліція принаймні підпорядкована державній бюрократії, то в ТС з формально демократичними, але слабкими або корумпованими державними інститутами вона може стати безконтрольною. В цьому випадку виникає так звана модель «хижацької» міліції, і корупція в ній максимізується, оскільки правоохоронці основним чином займаються особистим збагаченням, а не захистом інтересів населення. Працівники органів внутрішніх справ використовують своє становище, щоб отримати винагороду у формі грошей, товарів або послуг від населення і бізнесу [7]. Походження міліцейської корупції в країнах, що трансформуються, проілюстровані на рисунку.

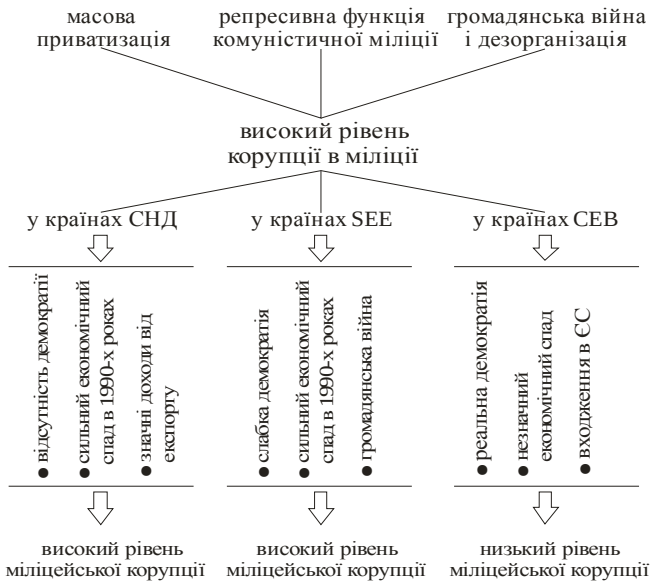

Рис. Походження міліцейської корупції в країнах, що трансформуються

Широко поширеними є корумповані дії міліції в країнах, що трансформуються, які позначаються на населенні, включають здирицтво хабара і крадіжку. Зловживання силою часто стає інструментом для здобуття платежів.

«Заробляння» на бізнесі вважається вигіднішим і є головною сферою міліцейської корупції в ТС, особливо в країнах СНД. Міліцейська корупція, спрямована на фірми, є, ймовірно, найбільш поширеною в Росії, де багато фірм стикаються зі злирством «хабарів виживання», щоб уникнути націоналізації або поглинання тими, хто пов'язаний з політичною елітою [7]. Основною причиною високого рівня міліцейської корупції в ТС є брак демократичного контролю. Це особливо характерно для країн, де міліціонери продовжують виконувати репресивні функції, типові для комуністичного минулого. Поліцейська централізація, що розглядається в деяких країнах, які розвиваються (Мексика, Аргентина) як спосіб подолання корупції, не виконує цієї ролі в ТС, оскільки робить поліцію ще менш відповідальною перед суспільством і створює умови для її неправомірних дій [5; 6; 7]. Як і в країнах, що розвиваються, міліцейська корупція в ТС виникає через низький рівень заробітної плати, погану освіту, застаріле устаткування, недостатній рівень забезпечення транспортом і зв'язком.

Важлива причина міліцейської корупції в деяких з ТС (Росія, Хорватія) полягає в тому, що їх законодавство оцінює майже всі види додаткової роботи міліціонерів як неправомірні дії. Оголошення поза законом такої додаткової роботи, як супровід вантажів або охорона магазинів, веде до того, що зростають інші форми неправомірних дій міліції, внаслідок чого кількість чесних міліціонерів скорочується [8].

Високий рівень міліцейської корупції в ТС підтримується «круговою порукою», яка є досить сильною. Скажімо, в Боснії 51% опитаних повідомили, що знали про випадки корупції в міліції або що самі отримували хабарі. Проте, лише 35% опитаних сказали, що повідомлять про іншого міліціонера, якщо знатимуть про те, що він замішаний в корупції. У більшості ТС в міліції немає загального етичного кодексу. Це особливо важлива проблема для країн, де співробітники міліції нещодавно брали участь у військових діях (як в колишній Югославії і деяких країнах колишнього СРСР) і звикли до надзвичайного рівня насильства і злочинності [8].

І нарешті, міліціонери в більшості ТС не отримують антикорупційної підготовки або правової освіти. Дослідження в Боснії і Герцеговині показало, що одна третина працівників міліції не мотивована, щоб виконувати основну роботу, а дві п'ятих орієнтовані на додаткові заробітки, можливість для яких відкриває служба в міліції, тоді як одна п'ята опитаних погоджується, що для міліціонера повністю прийнятним є використання службового положення для досягнення особистої вигоди [9].

У країнах, що розвиваються і трансформуються, головна причина міліцейської корупції – це відсутність підконтрольності міліції суспільству. Населення в цих країнах не довіряє міліції, яка не може забезпечити людям навіть видимість безпеки. В обох цих групах країн міліцейська корупція часто супроводжується насильством, але в країнах, що трансформуються, переважає економічна корупція. Міліцейська культура підтримує і захищає корупцію, яка в багатьох сферах стала прийнятною для суспільства. З точки зору самих правоохоронців у країнах, що розвиваються і трансформуються, головний чинник корупції – низький рівень оплати праці та відсутність соціальних пільг.

Висновки. Аналіз наукової літератури та наявні дані емпіричних досліджень з проблеми економічної діяльності міліції (поліції), свідчать, що ця діяльність у розвинених країнах і таких, що розвиваються, а також в країнах, що трансформуються, демонструє деякі загальні й специфічні риси. У розвинених країнах серйозні корупційні порушення є відносно рідкісним явищем і, як правило, є ізольованими інцидентами. Основною причиною низького рівня міліцейської корупції в розвинених країнах – демократичний контроль суспільства над міліцією. Прийняті юридичні і соціальні норми мають антикорупційну сутність, і здебільшого корупційні прояви носять індивідуальний, а не системний характер.

У більшості країн, що розвиваються і трансформуються, корупція міліції має масовий характер і пов'язана з серйозними порушеннями, такими, як викрадання з метою одержання викупу, наймане вбивство, участь у незаконному обігу наркотиків. Здирство хабарів з підприємців, змова з організованою злочинністю, крадіжки дуже поширені та, по суті, добре «вбудовані» в поліцейську культуру цих країн.

Основною причиною розвитку нелегальної економічної діяльності міліції в країнах, що розвиваються і трансформуються, полягають у відсутності підконтрольності міліції суспільству. Важливим чинником є також вплив організованої злочинності і політичної корупції. Дефекти в освіті, працевлаштуванні, нестача сучасного устаткування так само сприяють вищим рівням корупції. У всіх країнах має місце відсутність суспільної мотивації (виконання «благородної справи»), а кругова порука серед міліції зміцнює корупцію. Серед пропонованих антикорупційних заходів у країнах, що розвиваються і трансформуються, більшість авторів відзначає посилення демократичного контролю над міліцією, необхідність зміцнення покарання за корупцію. Невідворотність і ясність покарання мають бути продемонстровані, обговорені і проведені в життя. Також необхідні зміни в структурі управління і організації. Найчастіше рекомендується підсилити

централізацію як засіб скорочення корупції. Вважається, що централізація може поліпшити контроль за міліцією, збільшити її підзвітність суспільству і допомогти провести в життя єдині керівні принципи, які відновлять суспільну довіру до ролі міліціонера, якщо його служба буде скерована на благо населення. Виняток представляє досвід США. Там організація поліції децентралізована, але широко поширені суспільний контроль і опір населення корупції, що допомагає утримувати її на відносно низькому рівні.

Ефективна антикорупційна реформа повинна включати поліпшення оплати праці міліціонерів, селективний відбір на службу, строге навчання, постійну подальшу освіту і підвищення кваліфікації, а також забезпечення сучасним устаткуванням. Додаткова зайнятість працівників органів внутрішніх справ має бути не лише дозволена, але й заохочуватись, якщо вона перебуває в законних і розумних межах.

Основний шлях зниження рівня міліцейської корупції в країнах, що розвиваються і трансформуються, – встановлення демократичного контролю суспільства над міліцією. У тих країнах, де подібний контроль є, соціальні норми носять антикорупційний характер, масова система корупція сходить нанівець, і здебільшого її прояви мають індивідуальний, ізольований характер.

1. Гудков Л. Приватизация полиции / Л. Гудков, Б. Дубин // Вестник общественного мнения. Данные. Анализ. Дискуссия. – 2006. – № 1 (81). – С. 58–71.

2. Изюмов А.И. Исследования полицейской коррупции в развитых, развивающихся и трансформирующихся странах как часть проблемы изучения неформальной экономической деятельности полиции / А.И. Изюмов, Л.Я. Косалс // Экономическая социология. – 2010. – Т. 11. – № 2. – С. 115–125.

3. Коленникова О.А. Коммерциализация служебной деятельности работников милиции / О.А. Коленникова, Л.Я. Косалс, Р.В. Рывкина // Социологические исследования. – М.: Ск, 2004. – С. 73–83.

4. Brunet J.R. Blurring the Line Between Public and Private Sectors: The Case of Police Officers' Off-Duty Employment. Public Personnel Management / J.R. Brunet. – 2008. – № 37 (2). – P. 161–174.

5. Davis D.E. Undermining the Rule of Law: Democratization and the Dark Side of Police Reform in Mexico. Latin American Politics and Society / D.E. Davis. – 2006. – № 48 (1). – P. 55–86.

6. Eaton K. Paradoxes of Police Reform: Federalism, Parties, and Civil Society in Argentina's Public Security Crisis. Latin American Research Review / K. Eaton. – 2008. – № 43 (3). – P. 5–32.

7. Gerber T.P. Public Experiences of Police Violence and Corruption in Contemporary Russia / T.P. Gerber, S.E. Mendelson // A Case of Predatory Policing: Law & Society Review. – 2008. – № 42 (1). – P. 1–44.

8. Ivković S.K. The Contours of Police Integrity across Eastern Europe / S.K. Ivković, S.T. O'Connor // International Criminal Justice Review. – 2008. – № 18 (1). – P. 59–82.
9. Maljević A. Professional Police in Bosnia and Herzegovina: Case Study – Police Corruption / A. Maljević, D. Datzer, E. Muratbegović, M. Budimlić // European Journal of Crime, Criminal Law & Criminal Justice. – 2008. – № 16 (2). – P. 209–224.
10. Marché G.E. Integrity, Culture, and Scale: An Empirical Test of the Big Bad Police Agency. Crime, Law and Social Change / G.E. Marché. – 2009. – № 51 (5). – P. 463–486.
11. Porter L.E. Multivariate Model of Police Deviance: Examining the Nature of Corruption, Crime and Misconduct / L.E. Porter, C.A. Warrender // Policing & Society. – 2009. – № 19 (1). – P. 79–99.
12. Roebuck J.B. A Typology of Police Corruption / J.B. Roebuck, T.A. Barker // Social Problems. – 1974. – № 21. – P. 423–437.

УДК 061.2:[352:343.35](477)

Ю.Ф. Лавренюк

РОЛЬ І МІСЦЕ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПРИ РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Визначено роль і місце громадських організацій при розв'язанні проблем запобігання корупції у сфері місцевого самоврядування України.

Ключові слова: *корупція, органи місцевого самоврядування, громадські організації, громадський контроль.*

Определена роль и место общественных организаций при разрешении проблем предотвращения коррупции в сфере местного самоуправления Украины.

Ключевые слова: *коррупция, органы местного самоуправления, общественные организации, общественный контроль.*

The role and the place of the public organizations in solution of the problems of corruption prevention in the self-governing are defined in the research.

Key words: *corruption, local self-governing bodies, social bodies, community control.*

